

DOKUMENTACE SOUČASNOSTI DIVADELNÍHO ODDĚLENÍ NÁRODNÍHO MUZEA: NÁSTUP PERA BOYE HANSENA DO NÁRODNÍHO DIVADLA¹

Lenka Šaldová

Documentation of the Present Day of the National Museum's Theatre Department: Per Boye Hansen Joining the National Theatre

Abstract: The National Museum's Theatre Department has been collecting materials on contemporary theatre since its establishment in 1930. Over the last fifteen years, however, it has substantially expanded its activities in the field of contemporary theatre documentation to include long-term and partial projects in which curators themselves actively document and generate large amounts of data, mainly digital. They do so, knowing that if some of the sources related to theatre are not to be lost, it is necessary to document them here and now, without waiting for changes in legislation and the creation of a methodological framework. A significant part of our communication has moved to the virtual space – and some events now take place almost exclusively there. This is also the case with the controversy surrounding Per Boye Hansen's appointment to the National Theatre in 2019, which can be reconstructed on the basis of documents available at the Theatre Department: open letters and responses to them, discussions in the media and on social networks.

Keywords: documentation of the present – digital data – web content archiving – Theatre Department of the National Museum – opera – National Theatre – Per Boye Hansen – Jan Burian

Contact: Lenka Šaldová, Národní muzeum, lenka.saldova@nm.cz

Projekty Divadelního oddělení Národního muzea, kterými se přihlásilo k tezi, že dokumentace současnosti má být podstatnou součástí muzejní činnosti, byly v posledních letech pravidelně prezentovány v prostředí divadelním i muzejním: na konferencích, v článkách popularizačních i vědeckých, vzniklo i několik odborných monografií. Přehledně projekty i jejich výstupy shrnuje Libor Vodička v zatím poslední studii k dokumentaci současnosti v Divadelním oddělení NM. Věnuje se v ní specifickému materiálu, který sesbíral v několika posledních letech a který nazývá „výstřížkový“ archivem z let 2018 až 2021.² Do tohoto výstřížkového archivu patří i materiály, které jsem soustředila v rámci dokumentace kontroverzí kolem nástupu norského manažera Pera Boye Hansena do funkce uměleckého ředitele Opery Národního divadla a Státní opery.

Digitální dokumentace současného divadla

Materiály k současnému divadlu se stávaly součástí sbírky Divadelního oddělení Národního muzea přirozeně od jeho vzniku v roce 1930. Jeho první vedoucí, dramatik Jan Bartoš, byl v kontaktu s významnými režiséry, výtvarníky a dalšími divadelníky své doby, a také díky tomu se za jeho vedení do sbírky dostaly podstatné prameny ke studiu meziválečného divadla. Programová, systematická dokumentace současnosti v Divadelním oddělení NM, při které kurátoři přicházejí s konkrétními dokumentačními PROJEKTY a stávají se AKTIVNÍMI DOKUMENTÁTORY, ale začíná až výzkumem Vojtěcha Poláčka zaměřeným na nové trendy a možnosti divadelní architektury vycházející z principu ekologie, recyklace a revitalizace. Výzkum smě-

1 Předložená studie vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2024–2028/14.II. a, 00023272).

2 Odkaz na článek Libora Vodičky Dokumentace současnosti Divadelního oddělení Národního muzea: české divadlo v období pandemie COVID-19.

řoval ke dvojjazyčné publikaci *Recyklované divadlo*,³ zasazující česká divadla a projekty do celoevropského kontextu, přičemž při přípravě publikace vznikl digitální archiv fotografií a dalších dokumentů k tématu, které jsou nyní v Divadelním oddělení NM k dispozici dalším badatelům. A to spojuje všechny velké i drobné projekty Divadelního oddělení NM v posledních letech, v nichž kurátoři aktivně dokumentují současné divadlo: sbírají, a především sami generují téměř výhradně digitální prameny k jeho poznání, a to ve značném množství.

V rámci projektů Veroniky Kyrianové, v nichž dokumentovala vznik divadelní inscenace a divadelní práci, sice bylo do sbírky přijato i několik hmotných objektů, např. maketa scény či režijní kniha, ale především vznikly tisíce digitálních fotografií, stovky videí, protokolů ze zkoušek a dalších elektronických dokumentů. Podstatou jejích projektů bylo vytvoření DIGITÁLNÍ dokumentace a její uložení v Divadelním oddělení NM.⁴ Stejně tak vznikl digitální archiv v rámci jejího projektu dokumentace performancí a happeningů, který byl zakončen ELEKTRONICKOU publikací – rozhovorů s performery.⁵ A do třetice: Vít Pokorný sedm let dokumentoval po celé České republice místa, kde se hraje divadlo. V rámci projektu Dokumentace současných budov vznikl zcela unikátní soubor tisíců digitálních fotografií a videí zachycujících nejrůznější prostory v divadlech, ty určené divákům i veškeré provozní zázemí. V budoucnu by měl být zveřejněn v podobě databáze, zatím alespoň zlomek prezentoval Vít Pokorný v elektronické (!) publikaci *Svět prken, která znamenají svět*.⁶

Dle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, je sbírkovým předmětem pouze hmotná věc – movitá nebo nemovitá, případně soubor těchto věcí. Jakkoli se v muzejním prostředí již dlouhá léta mluví o potřebě najít způsob, jak zařadit digitální data do sbírky, k revizi legislativy nedošlo. Muzejní zákon tak vůbec nereflektuje, k jak radikální proměně světa v posledních dvou desetiletích došlo. Přičemž nejde jen o extrémně dynamický technický vývoj, který razantně rozšířil a rozšiřuje možnosti digitalizace (tedy převodu z analogové podoby do digitálního formátu) i přímého vytváření digitálních dat, ale především o související proměnu mentální. (Značnou) část naší komunikace, našich životů jsme přesunuli do virtuálního prostředí, v němž se tvoří i diskutuje.

Dopady to má, a hlavně v budoucnosti rozhodně bude mít velké. Co konkrétně to znamená pro dokumentaci divadla? Musíme se smířit s tím, že některý typ sbírkových

předmětů, které jsou tradiční součástí divadelní sbírky, mizí: kdo dnes ještě píše dopisy? Drtivá část soukromé i veřejné korespondence se přesunula do online prostoru – pokud bychom ji chtěli pro budoucnost zachytit, museli bychom archivovat e-mailové schránky, whatsappové či messengerové diskuse.⁷ Divadla zaznamenávají své inscenace již výhradně digitálně, do sbírky je tak možné získat pouze digitální fotografie současných produkcí, audio-vizuální nahrávky. V digitální podobě jsou ale k dispozici např. i plakáty nebo programy (diváci si je mohou stáhnout na webových stránkách divadla). Plakát přitom není jen zdrojem informací o inscenaci, ale významným propagačním materiálem – a význam plakátů výrazně oslabil ve prospěch prezentace v online prostoru, nabízí se tedy, že by bylo dobré archivovat např. bannery a další reklamu na webových stránkách a na sociálních sítích. A také reflexe divadla (a hudby) se přesouvá do online prostoru: na konci roku 2021 po více než sedmdesáti letech nepřetržitého vydávání ukončily svou činnost *Hudební rozhledy*, na konci roku 2024 přestal vycházet časopis *Harmonie*. Jana Machalická, od ledna 2025 nová šéfredaktorka *Divadelních novin*, zatím programově udržuje tištěnou podobu, původní členky redakce si oproti tomu založily webový portál *Divadelni.net* – a přidaly se tak k dalším divadelním a hudebním médiím, která už vznikla jako média internetová: *OperaPlus*, *KlasikaPlus*, *Podhoubí*, *Nadivadlo*. Velká část materiálu v divadlech i médiích tak dnes vzniká a je dostupná pouze v digitální podobě – a zachovat paměť divadla znamená zachovat pro budoucí badatele tyto digitální stopy.

Aniž bychom chtěli zpochybňovat význam hmotných sbírkových předmětů v muzeu, je zřejmé, že bude čím dál tím více potřeba se intenzivně zabývat novými strategiemi dokumentační a sbírkotvorné činnosti. V Divadelním oddělení NM jsme si toho dobře vědomi, a tak i když metodika i legislativní rámec chybějí, museli jsme se sběrem digitálních dat začít, i když mohou být oficiálně zatím jen součástí doprovodné dokumentace, nikoli samotné sbírky. To, že je třeba virtuální prostor brát vážně, ostatně muzejní instituce demonstrují i tím, že dávají vzniknout virtuálním výstavám: na webových stránkách Národního muzea jsou dostupné nejen digitalizované výstavy (virtuální prohlídky výstav doplněné o další digitální materiály), ale hlavně výstavy vytvořené přímo pro online prostředí, v různých formátech.⁸

3 Vojtěch POLÁČEK – Vít POKORNÝ, *Recyklované divadlo / Recycled Theatre*, Praha 2015.

4 K projektům dokumentace divadelní práce viz: Veronika MUSILOVÁ KYRIANOVÁ, Dokumentace divadelní práce pro muzejní sbírky: reflexe projektu Divadelního oddělení Národního muzea, *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*, 2015, roč. 53 č. 2, s. 43–49.

5 Veronika KYRIANOVÁ – Antonín BRINDA a kol., *Usilujeme o změnu světa a myslím, že se nám to každým dnem daří*, Praha 2023.

6 Vít POKORNÝ, *Svět prken, která znamenají svět*, Praha 2023.

7 Před několika lety jsem pro Oddělení novodobých českých dějin NM dokumentovala protestní akce na hranicích v době jejich uzavření kvůli covidu-19. Získala jsem přístup do privátních organizačních messengerových a facebookových skupin a výpis soukromého chatu na Messengeru dvou hlavních organizátorů – kompletní záloha těchto zdrojů je součástí dokumentace uložené v Národním muzeu.

Více k tomu: Lenka ŠALDOVÁ, „Hranice není normální, nenechme si ji zase vnutit“. K dokumentaci současnosti v Národním muzeu v „době covidové“, *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia*, 2022, roč. 76, č. 3–4, s. 17–42.

8 Viz <https://www.nm.cz/muzeum-online/virtualni-prohlidky/online-vystavy>. Příklad e-výstavy zde: <https://exhibition.indihu.cz/view/fotografie-prace-a-zahalky/start>. Prezentace výstavy *Račte vstoupit do divadla* kombinuje prohlídku reálné výstavy s částmi vytvořenými cíleně pro online: <https://exhibition.indihu.cz/view/racte-vstoupit-do-divadla/start>

Umění a diskuse o něm v online prostředí

Tři drobnější dokumentační projekty, o kterých nyní referujeme s Liborem Vodičkou, mají kromě sběru digitálních dat další společné znaky. Oba vycházíme z toho, že v rámci dílčích sond, u nichž dokážeme definovat začátek a konec události či jevu, máme možnost zachytit je opravdu maximálně komplexně. Oba volíme aktuální témata a dokumentujeme divadlo jako součást společenského dění, odraz nálad a tendencí ve společnosti. Klíčovým zdrojem, ze kterého oba čerpáme a který zálohujeme, jsou pro nás webové stránky a sociální sítě. Činíme tak s vědomím, jak důležité je v pomíjivém virtuálním světě archivovat dokumenty a diskuse v době, kdy je událost aktuální a data snadno dostupná. Možná to bude v budoucnu jinak, ale v současné době je zpětné dohledávání z časového odstupů náročné, pokud vůbec řešitelné – část pramenů nenávratně zmizí, pokud je nezachytíme v době jejich vzniku.

Připomeňme v této souvislosti, že přes nejrůznější technické, legislativní a autorskoprávní problémy od devadesátých let 20. století celosvětově probíhá zálohování internetového obsahu. Webarchiv Národní knihovny od roku 2000 archivuje české webové stránky, plošně ty s doménou „.cz“, kromě toho dělá pravidelně výběrové a tematické sklizně na základě rozhodnutí kurátorů. „*V případě aktuálních událostí se kurátoři Webarchivu snaží zachytit kromě příslušných tematických zdrojů i reflexi událostí v různých typech médií, reakce patřičných institucí a organizací či ohlasy na veřejných profilech sociálních sítí.*“⁹ Hlavním problémem Webarchivu je nemožnost uživatelsky vstřícně zpřístupnit zálohy veřejnosti, pouze 0,4 % obsahu celého archivu jsou dostupné online, ostatní pouze prezenčně u stolního počítače v Referenčním centru v budově Klementina NK. A pravidla jsou extrémně přísná: „*Není možné v něm pořizovat screenshoty obrazovky, tisknout z něj ani vkládat zapisovatelné USB disky. Uživatelé mají zároveň zákaz používání fotoaparátů a focení mobilními telefony.*“¹⁰

Dílčí sondy, které jsme s Liborem Vodičkou v posledních letech provedli, jsou také takovými tematickými sklizněmi, které ovšem děláme bez nároku na profesionální stahování a ukládání dat, na to nemáme technické prostředky ani programátorské vzdělání. V Národní knihovně vybírají události, které mají v prostředí internetu širší ohlas, takže lze očekávat, že se příliš nepřekrýváme – rozhodně ne v případě kauz Frljič a Hansen. Covid-19 byl samozřejmě významným tématem i pro Národní knihovnu, ovšem jejich sklizeň měla širší záběr, a tudíž se dá předpokládat, že byla méně důsledná a komplexní v jednotlivých oborech.

Libor Vodička se věnoval skandálu kolem představení režiséra Olivera Frljiče *Naše násilí a vaše násilí* v rámci festivalu Divadelní svět v Brně – a jakkoli se nepokoje udály při samotném představení, tedy v reálném prostoru a čase, zásadní část konfliktu předtím, a především potom probíhala PŘÍMO ve virtuálním prostoru, v médiích a na sociálních sítích. V rámci dokumentace aktivit českých divadel v době proticovidových omezení se Libor Vodička postupně začal orientovat na zachycení toho, jak se divadla přesunula na internet a sociální sítě, začala streamovat nejrůznější formáty. Dokumentoval tak v obou případech události a jevy, které se odehrávaly POUZE V ONLINE PROSTŘEDÍ – už neexistuje analogová varianta, ke které by digitální data jen odkazovala. I s tím je do budoucna nutno počítat: že bude potřeba dokumentovat události či jevy, které se odehrají výhradně ve virtuálním prostoru. To je do značné míry i případ kauzy v Národním divadle v roce 2019, kterou na základě materiálů soustředěných ve „výstřížkovém archivu“ Divadelního oddělení NM na dalších řádcích krátce rekonstruuji, mj. jako inspiraci pro další případné badatele k domýšlení témat, která se nad materiály otvírají. Per Boye Hansen je aktuálně v půli svého druhého funkčního období, v listopadu 2023 mu ředitel Jan Burian prodloužil mandát do 31. 7. 2028, „*po vyhodnocení výborných uměleckých výsledků Opery Národního divadla a Státní opery.*“¹¹ Per Boye Hansen má své příznivce i kritiky, s Burianovým hodnocením by dnes jistě leckdo nesouhlasil, každopádně jde ale o dlouhých osm opery v ND, a tak není myslím na škodu si připomenout, že Hansenova éra málem nezačala. Boje z jara a léta 2019 patří z našeho pohledu k pozoruhodným událostem v českém operním divadle, které by neměly zapadnout.

Nástup Pera Boye Hansena do vedení operních souborů Národního divadla

„*V roce 2019 byl do funkce Uměleckého ředitele Opery Národního divadla a Státní opery v Praze jmenován norský manažer Per Boye Hansen. Jeho příchod vyvolal silné reakce mezi zaměstnanci i veřejností, což z něj činí významný případ pro analýzu kulturního managementu a institucionálních změn.*“ sdělila mi AI, když jsem ji ze zvědavosti požádala o případovou studii na toto téma.¹² Ano, i s umělou inteligencí budeme muset do budoucna počítat a zvažovat, do jaké míry a v čem konkrétně nám může pomoci. V tomto konkrétním případě ukázala své limity, její základna informací je zjevně výrazně menší nežli to, co jsem soustředila v rámci dokumentace. Ostatně sama např. přiznala, že „*sociální sítě jako Facebook a Twitter sice hrály roli v šíření informací, ale konkrétní reakce uživatelů nejsou snadno dohledatelné*“

9 Marie HAŠKOVCOVÁ – Monika HOLOUBKOVÁ – Jaroslav KVASNICA – Markéta HRDLIČKOVÁ, Akvizice českých webových zdrojů, *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia*, 2017, roč. 71, č. 3–4, s. 43. Další odkazy na literaturu k tématu Webarchiv na jeho webových stránkách: <https://www.webarchiv.cz/cs/dokumenty>

10 Marie HAŠKOVCOVÁ – Monika HOLOUBKOVÁ – Jaroslav KVASNICA – Markéta HRDLIČKOVÁ, Akvizice českých webových zdrojů, s. 44.

11 Prodloužení mandátu uměleckého ředitele Opery ND a SO, in: Národní divadlo [online], 16. 11. 2023, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/prodlouzeni-mandatu-umeleckeho-reditele>

12 Microsoft Copilot [online]. Microsoft, 21. 8. 2025. Dostupné z: <https://copilot.microsoft.com> – tohle mi poradil Copilot, když jsem se zeptala, jak na něj odkázat

bez přímého přístupu k historickým diskusím nebo archivům.“ Považuji to za potvrzení teze, jak je důležité zálohovat materiály a odkazy tady a teď, nespolehat se na dohledávání v digitálních archivech.

Debata na téma příchodu Pera Boye Hansena do Prahy probíhala formou otevřených dopisů a odpovědí na ně, v médiích a na sociálních sítích, v komentářích pod články a facebookovými příspěvky. Všechny tyto zdroje jsem sledovala a případné materiály archivovala. Stejně jako Libor Vodička při své dokumentaci, i já jsem ukládala materiály jednak v elektronické podobě, jednak jsem vytvářela složky s vytištěnými materiály. Tím prvním je tisková zpráva Národního divadla ze dne 6. 9. 2018, kde bylo oznámeno jméno nového uměleckého ředitele operních souborů, který nastoupí k 1. 8. 2019. Kauza propukla po zveřejnění Otevřeného dopisu souboru Opery Národního divadla začátkem května 2019, intenzivní diskuse probíhaly do srpna 2019 a doznávaly v září téhož roku.

Materiály jsem rozdělila do několika časových a tematických celků: 1) Před bouří (informace o novém vedení operních souborů ND), 2) Jednatřicet otázek na Jana Buriana (Otevřený dopis souboru Opery Národního divadla a první vlna informací a komentářů v médiích), 3) Rezignace Silvie Hroncové a Petra Kofroně, 4) Jan Burian v ohrožení? (Odpověď ředitele na otevřený dopis souboru Opery Národního divadla, vyhlášení stávkové pohotovosti, informace, komentáře a shrnující články v médiích červen–červenec 2019), 5) Kampaň proti Hansenovi ve slovenském tisku a v Parlamentních listech, 5) Kontext: Per Boye Hansen v Norsku, politické pozadí (vládní krize v ČR).

Na začátku sledované kauzy sice stojí otázky týkající se výběru a plánů nového uměleckého ředitele operních souborů, který údajně už před svým nástupem uvedl operní soubor do kritické situace, ale velmi rychle se dostal do centra pozornosti ředitel Národního divadla Jan Burian – možná byl cílem od první chvíle? Připomeňme, že se stal ředitelem Národního divadla v roce 2013, právě mu tedy končilo šestileté funkční období. Ministr kultury Antonín Staněk v srpnu 2018, při zahájení sezony 2018/2019, oznámil jmenování Jana Buriana na druhé funkční období (2. srpna 2018 až 1. srpna 2025). V té chvíli nevzbudilo toto rozhodnutí zásadnější veřejné reakce, ozvaly se pouze jednotlivé kritické hlasy: Josef Herman např. pro *Divadelní noviny* získal od ministra kultury podrobné zdůvodnění prodloužení Burianova mandátu¹³ a přidal k němu komentář, v němž zapochyboval, že by v Burianově prvním ředitelském období došlo k tak pozitivnímu vývoji, že by měl být bez povinnosti obhájit své výsledky a představit další

plány jmenován na další období. V následujících měsících pak stál Josef Herman naopak na straně Jana Buriana, resp. podporoval jeho právo na výběr uměleckého ředitele operních souborů a ocenil konkrétní výběr: už v září 2018 ve svém komentáři konstatoval, že Per Boye Hansen je konečně dosud v ND postrádaným „zkušeným operním manažerem s mezinárodním kreditem a prokazatelnými výsledky.“¹⁴ Později označil rozhodnutí jmenovat Hansena za „první koncepční počin ředitele Jana Buriana v opeře, odvážný až hazardní.“¹⁵ V *Divadelních novinách* byly pak po celou dobu publikovány veškeré materiály ke kauze – bez ohledu na názorovou pozici šéfredaktora se tu objevily i odkazy na texty relativizující Hansenovu prestiž a úspěchy.

Per Boye Hansen před příchodem do Prahy vedl Norskou národní operu (2012–2017), Mezinárodní festival v Bergenu (2005–2012), byl castingovým ředitelem a později ředitelem Komische Oper v Berlíně (1999–2005). Jan Burian ohlásil jeho nástup do vedení Opery ND a Státní opery (od začátku sezony 2019/2020) krátce poté, co mu byl prodloužen ředitelský mandát, začátkem září 2018¹⁶ – s tím, že norský manažer splňuje kritéria, na kterých se Burian shodl s Garanční radou Národního divadla: je osobností „s dostatečnou praxí ve vedení srovnatelného operního souboru, se znalostí systému řízení divadla ve střední Evropě, s upřímným vztahem k české opeře a její tradici, s nadprůměrnou znalostí opery jako uměleckého druhu, se správnou motivací, se schopností pracovat v Praze soustavně a „denodenně“, s prokazatelnou schopností převzít odpovědnost i s dostatečně rozsáhlými mezinárodními kontakty.“ V tiskové zprávě to doložil citáty z doporučení, která napsali Nicholas Payne (výkonný ředitel Opera Europa a emeritní ředitel Královské opery v Londýně), Bernd Loebe (ředitel Opera Frankfurt a Deutsche Opernkonzert), Andreas Homoki (generální ředitel Opernhaus Zürich) a Birgitta Svendén (generální a umělecká ředitelka Královské švédské opery ve Stockholmu).

V únoru 2019 vydalo Národní divadlo tiskovou zprávu, v níž Per Boye Hansen představil nového hudebního ředitele Státní opery Karl-Heinze Steffense a umělecké plány: základně definoval identitu jednotlivých domů (Národní divadlo, Stavovské divadlo, Státní opera, Nová scéna) a s tím související strukturu repertoáru, deklaroval zájem zachovat dva orchestry a dva sbory, pro Státní operu zavést blokový systém hraní, oslovit významné pěvce, dirigenty, režiséry a scénografy, přičemž zveřejnil první jména režisérů: Vladimír Morávek (Švanda dudák), Alice Nellis (Prodaná nevěsta), Calixto Bieito (Káťa Kabanová), Keith Warner (Mistři pěvci norimberští).¹⁷ Média citovala jeho efektně formulovaný cíl

13 Josef HERMAN, Jan Burian jmenován ředitelem Národního divadla 2019–2025, in: *Divadelní noviny* [online], 16. 9. 2018, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/jan-burian-jmenovan-reditelem-narodniho-divadla-2019-2025>

14 Josef HERMAN, Otázek ví než odpovědí..., in: *Divadelní noviny* [online], 16. 8. 2018, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/otazek-vic-nez-odpovedi>

15 Josef HERMAN, Skončí to dobře?, in: *Divadelní noviny* [online], 18. 2. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/skonci-to-dobre>

16 Uměleckým ředitelem Opery bude od sezony 2019/2020 Per Boye Hansen, in: Národní divadlo [online], 6. 9. 2018, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/umeleckym-reditelem-opery-bude-od-sezony-2019-2020-per-boye-hansen>

17 Per Boye Hansen představil nového hudebního ředitele a umělecké plány, in: Národní divadlo [online], 5. 2. 2019, [cit. 25. 8. 2025].

„začlenit pražskou operu do evropské ‚ligy mistrů‘“, ať už šlo o informativní články vycházející z tiskové zprávy, nebo první rozhovory s Hansenem, ve kterých v podstatě informace z tiskové zprávy zopakoval.¹⁸

Kauzu odstartoval 5. května 2019 Otevřený dopis souboru opery Národního divadla, jehož signatáři položili Janu Burianovi 31 otázek. Ke dni zveřejnění ho podepsalo 339 (!) lidí, od garderobiérek a rekvizitářů přes orchestrální hráče, sboristy, korepetitory, dramaturgy, produkční až po velkou část sólistů, sbormistry, dirigenty, a co je pozoruhodné, také celé aktuální vedení operních souborů: Silvia Hroncová (ředitelka Opery ND a Státní opery), Petr Kofroň (umělecký ředitel Opery ND a Státní opery), Jaroslav Kyzlink (hudební ředitel Opery ND) a Andreas Sebastian Weiser (hudební ředitel Státní opery).¹⁹ Ptali se Jana Buriana na to, jakým způsobem probíhal výběr nového uměleckého ředitele Opery ND a SO, kdo všechno byl osloven, s kým vším bylo rozhodnutí konzultováno a projednáno. Chtěli vidět podrobnou koncepci dramaturgickou (včetně počtů premiér, titulů na repertoáru) i koncepci sólistického ansámblu a sborových těles, ekonomickou strategii a honorářovou politiku. A zároveň se ovšem dožadovali např. i informací o aktuálním finančním odměňování Pera Boye Hansena coby poradce ředitele, zda existuje seznam jeho služebních cest a nákladů... Část otázek se týká kompetencí při přípravě a realizaci nastávající sezony, která byla naplánovaná již před příchodem Hansena a do které údajně začal zasahovat. Do médií byl dopis zaslán s komentářem o kritické situaci, způsobené „*netransparentním výběrem nového uměleckého ředitele Opery ND a Státní opery*“ a tím, že zatím údajně „*nepředstavil základní vizi a uvedl soubor do krizového stavu. Doposud se věnoval úzkému segmentu (zejména výměně českých sólistů za sólisty ze zahraničí) a neseznámil se s českou legislativou, vnitřním chodem divadla a uměleckým provozem.*“²⁰ Dopis byl poslán na vědomí předsedovi Garanční rady ND Janu Hančilovi, ministru kultury ČR Antonínu Staňkovi a předsedovi ČSSD Janu Hamáčkovi (!) – připomeňme na tomto místě, že otevřený dopis přichází krátce poté, co ministr kultury odvolal za údajné

hospodářské pochybení ředitele Národní galerie Jiřího Fajta, v tisku se koncem května pak začalo spekulovat, zda dalším kandidátem na odvolání není právě Jan Burian (s odkazem na jeho režisérskou smlouvu na inscenaci Libuše).²¹ Kauza v Národním divadle se časově kryje s vládní krizí, Antonín Staněk rezignoval k 31. květnu 2019, z funkce ministra kultury ho prezident oficiálně odvolal 31. července 2019.

Ještě než stačil Burian na otevřený dopis odpovědět, rezignovali na své funkce Petr Kofroň a Silvia Hroncová, která jako důvod uvedla „*dlouhodobě nevyjasněnou situaci spojenou s novou sezónou, rozdílné názory na budoucí směřování opery, na její organizační a personální strukturu a obsazení i chod opery*“.²² Aktuální situace zjevně odhalila kompetenční problémy, na které bylo zaděláno už ve chvíli, kdy Burian jmenoval k uměleckému šéfovi Kofroňovi právě Silviu Hroncovou do funkce ředitelky operních souborů, z níž operu de facto umělecky řídila. Což se mělo zjevně změnit. Per Boye Hansen v rozhovoru pro Lidové noviny konstatoval, že od začátku bylo jasné, jak budou nově rozděleny kompetence: on bude uměleckým šéfem a Silvia Hroncová šéfkou ekonomickou a administrativní, na což zjevně nechtěla přistoupit.

Jan Burian odpověděl na otevřený dopis 23. května,²³ a to velmi podrobně, jakkoli ne otázku po otázce a bez konkrétních čísel. K tématu výběru nového šéfa rozvedl informace z tiskové zprávy o jména dalších kandidátů na operního šéfa, se kterými ještě jednal. Přičemž připomněl, že konzultoval možné kandidáty s významnými osobnostmi operního světa, jakkoli pravomoc jmenovat uměleckého ředitele je výhradně v jeho rukou. Odkázal na kompletní znění doporučení již v tiskové zprávě citovaných odborníků i na strategii směřování Opery ND a SO zveřejněnou tamtéž a na dalších místech. Konstatoval, že podle interních předpisů ND za další sezonu odpovídal ten, kdo byl ve vedení opery, tj. Silvia Hroncová.

Na Burianovu odpověď reagovali 5. června „Operní umělci ND“ dopisem, pod nímž jsou podepsány umělecké rady (sólistů, orchestrů a sborů) a odborové organi-

Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/per-boye-hansen-predstavil-noveho-hudebniho-reditele-a-umelecke-plany>

- 18 Srov. Helena HAVLÍKOVÁ, Pomalu a obezřetně do ‚ligy mistrů‘. Per Boye Hansen má s operou velké plány, in: *Lidové noviny* [online], 17. 2. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/pomalu-a-obezretne-do-ligy-mistru-per-boye-hansen-ma-s-operou-velke-plany.A190215_101523_ln_kultura_jto
- 19 Otevřený dopis souboru opery ND, mj. in: *Divadelní noviny* [online], 5. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: https://www.divadelni-noviny.cz/wp-content/uploads/2019/05/OdopisBurian_13.5._2019.pdf
- 20 Umělci ND píší otevřený dopis Janu Burianovi kvůli novému šéfovi opery, situace je podle nich kritická, in: *Harmonie* [online], 13. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/aktuality/umelci-nd-pisi-otevreny-dopis-janu-burianovi-kvuli-novemu-sefovi-opery-situace-je-podle-nich-kriticka/>
- 21 Srov.: mp, Staněk chtěl vyhodit i ředitele Národního divadla. Tak jako Fajt uzavíral smlouvy sám se sebou..., in: *Parlamentní listy* [online], 25. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Stanek-chtel-vyhodit-i-reditele-Narodniho-divadla-Tak-jako-Fajt-uzaviral-smlouvy-sam-se-sebou-582767>. ČTK, Ministr kultury Staněk nechystá odvolání ředitele Národního divadla, in: *OperaPlus* [online], 28. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/odvolat-reditele-nd-se-stanek-do-konce-kvetna-nechysta/>
- 22 Silvia Hroncová rezignovala na vrcholnou funkci v Opeře ND a SO, in: *Divadelní noviny*, [online], 22. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/wp-content/uploads/2019/05/22.5.TZ-Rezignace-Opera-ND-a-SO.pdf>
- 23 Odpověď ředitele ND na otevřený dopis zaměstnanců Opery, in: *Divadelní noviny*, [online], 23. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/wp-content/uploads/2019/05/Odpoved-reditele-ND-na-otevreny-dopis-zamestnancu-Opery.pdf>

zace (divadelníků, orchestrálních hráčů, zpěváků).²⁴ Burianovu odpověď označili za nedostatečnou a neurčitou a požadovali zodpovězení všech otázek a doložení různých materiálů (zápisů z jednání, koncepcí). Následně, 26. června, pak vyhlásily odbory „stávkovou pohotovost souborů Opery Národního divadla a Státní opery“, přičemž v dopise adresovaném ministru kultury a řediteli NM požadovaly nejen nové obsazení pozice uměleckého ředitele Opery ND a SO a pozice hudebního ředitele Státní opery, ale také uskutečnění transparentního výběrového řízení na místo ředitele Národního divadla.²⁵ Jan Burian reagoval ještě téhož dne krátkou razantní odpovědí, ve které znovu připomněl, že jmenoval uměleckého ředitele v souladu s platným právem a zřizovací listinou ND a že jmenování není podmíněno „souhlasem některých zaměstnanců a některých odborových organizací“. Na adresu svých protivníků připsal v osobnějším tónu, že „vytváření nepravdivého dojmu, že nový umělecký ředitel, který nahradí svého předchůdce poté, co mu skončila smlouva, ‚rozvratí‘ české divadlo, je, promiňte, urážka inteligence většiny zaměstnanců Národního divadla. Vše ostatní jsou snadno vyvrátitelné výmysly nebo dokonce lži, které plynou někdy z neznalosti a někdy z hloupého úmyslu.“²⁶

Poněkud ostřejší a osobnější tón v Burianově reakci je třeba vnímat v souvislosti s protihansenovskou a protiburianovskou mediální kampaní, která byla na konci června v plném proudu. Materiál, který jsem ke kauze Hansen soustředila, je i pěkným příspěvkem k tématu informační války aneb kde končí investigativní žurnalistika a začíná skandalizační kampaň. Slovenský novinář Peter Bleha se ve svém blogu Do Re Mix který vychází na *Denníku N*, systematicky od poloviny května pokoušel diskreditovat jak Pera Boye Hansena, tak jeho „spojence“ z Opera Europe, jejíž zástupce označil za klan, který si vzájemně dohazuje pozice. Přičemž jedním z nejsilnějších hráčů, jehož „klan ovládá renomované PR agentury, novináře, publicisty, lobbisty, politiky a má pod palcem obrovské množství financí“²⁷ má být dirigent Daniel Barenboim. Jako první přišel Peter

Bleha i s informacemi z Hansenova působení v Norsku, odkud měl nuceně odejít po velkém skandálu.

Téma, kterak se Per Boye Hansen pokusil zničit operu v Oslu, se vrací především v (často anonymních) komentářích pod různými články v médiích a pod příspěvky na Facebooku, víceméně v identickém znění, s odkazy na média, která o ukončení smlouvy s Hansenem psala. „*Per B. Hansen se pokusil zničit operu v Oslu, a to jak svými uměleckými rozhodnutími, tak svým chováním. [...] V Oslu každý ví, že zpráva o jeho vládě teroru, na jejímž základě byl propuštěn, zůstala utajena s cílem ochránit zaměstnance, kteří se nebáli na jeho praktiky upozornit. [...] On i Karl Heinz Steffens museli jít kvůli své neustálé agresivitě a chorobné sebestřednosti. [...] Nyní Prahu čeká ze strany Steffense i Hansena spousta křiku, ničení a šikanování všech, kteří jsou podle těchto dvou pod jejich úroveň.*“²⁸ Část článků a odkazy na další, v nichž jsou neshody se zpěváky Norské národní opery zmíněny, jsou samozřejmě také součástí mé dokumentace k tématu, ovšem stejně jako vyjádření šestnácti významných divadelníků, ve kterém projevíli lítost nad tím, že Hansenovi neprodloužili smlouvu (odvolán nebyl, pouze mu bylo s dvouletým předstihem oznámeno, že mu nebude prodloužena šéfovská smlouva na další funkční období), že se tak v Norsku zbavují „jednoho z nejkompentnějších kulturních manažerů Evropy“ a přerušili tak pozitivní vývoj ve chvíli, kdy „jeho úspěšné úsilí viditelně přináší ovoce na mezinárodní úrovni.“²⁹

Na články Petera Blehy v ČR odkazoval Martin Bojda ve svém internetovém časopise *Libuše – Lettres libres de Culture humaniste*, kde dlouhodobě agresivně útočí na Jana Buriana, nyní i Pera Boye Hansena a také na všechny, kteří s ním a s divadelní estetikou, kterou preferuje, sympatizují. Především ale Blehův článek převyprávěly *Parlamentní listy*, v článku dryáčnický nazvaném *Operní mafie v Národním divadle. Budete koukat, co se mezi umělci odehrává.*³⁰ Také další články s titulkou jako *Šok: V Čechách nikdo nikdy neuměl zpívat, řekl prý nový ředitel Opery Národního divadla*³¹ (manipulativně

-
- 24 Operní umělci ND odpovídají Burianovi, in: *Divadelní noviny*, [online], 5. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/operni-umelci-narodniho-divadla-odpovidaji-rediteli-janu-burianovi>
- 25 Vyhlášení stávkové pohotovosti souborů Opery Národního divadla a Státní opery, *Divadelní noviny* [online], 26. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/wp-content/uploads/2019/06/Vyhlášení-stávkové-pohotovosti-souborů-opery-ND.pdf>
- 26 Reakce ředitele Národního divadla na vyhlášenou stávkovou pohotovost odborových organizací, které zastupují zaměstnance Opery ND a SO, in: *Národní divadlo* [online], 26. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/reakce-reditele-narodniho-divadla-na-vyhlášenou-stavkovou-pohotovost-odborovych-organizaci-ktere-zastupuji-zamestnance-opery-nd-a-so>
- 27 Do Re Mix [Peter BLEHA], Vzbur v Národnom divadle v Prahe. Vstúpia zamestnanci do štrajku?, in: *Denník N* [online], 22. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/blog/1475741/vzbura-v-narodnom-divadle-v-prahe-vstupia-zamestnanci-do-strajku/>
- 28 Komentář autora s pseudonymem „operni umelci“ k článku: Operní umělci ND odpovídají Burianovi, in: *Divadelní noviny* [online], 5. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/operni-umelci-narodniho-divadla-odpovidaji-rediteli-janu-burianovi>
- 29 Norman LEBRECHT, International artists protest opera chief's dismissal, in: *Slippedisc* [online], 1. 6. 2015, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://slippedisc.com/2015/06/international-artists-protest-opera-chiefs-dismissal/>
- 30 jav, Operní mafie v Národním divadle. Budete koukat, co se mezi umělci odehrává, in: *Parlamentní listy* [online], 22. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Operni-mafie-v-Narodnim-divadle-Budete-koukat-co-se-mezi-umelci-odehrava-582404>
- 31 kas, Šok: V Čechách nikdo nikdy neuměl zpívat, řekl prý nový ředitel Opery Národního divadla, in: *Parlamentní listy* [online], 26. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Sok-V-Cechach-nikdo-nikdy-neumel-zpivat-rekl>

zkreslující reálné výroky Hansena) měly zjevně ambici ovlivňovat náladu v širší společnosti. *Parlamentní listy*, konkrétně autoři Barbora Richterová a T. A. Nový (oba již dříve kritizovaní za dezinformační články), pak ale hlavně využili příležitost a „investigativně“ se pustili do Jana Buriana a dalších v Národním divadle, vycházejíce přitom vstřícně senzacechtivosti čtenářů. Stačí se podívat na názvy článků: Chudí umělci? To zapomeňte. Národní divadlo před námi tají multimilionové platy, které ti mistři a manažeři kasírují³² – Takhle nelítá ani Babiš. Získali jsme ceny letenek, které si nechává proplácet šéf Národního divadla. VIP salónek, žádné čekání, menu pro gurmány, superluxus³³ – Padnete: Čtyři umělci z Národního vyjeli čtyřmi služebními auty na festival do Německa. Víme, kolik to stálo.³⁴

Díky *Parlamentním listům* se kauza zřejmě dostala do širšího povědomí – jinak, nutno říci, se téma diskutovalo především v úzkém okruhu lidí zabývajících se operním divadlem – většinou společností je dosti jedno, kdo vede operní soubory ND. A není ani mnoho osobností z oblasti operního divadla, které by měly potenciál ovlivňovat veřejné mínění. Zpěvačka Eva Urbanová je ale patrně jednou z takových autorit, a právě ona se v kauze velmi angažovala, dokonce navštívila prezidenta Miloše Zemana, „aby vůbec věděl o situaci v ND“

a na jeho doporučení poté ministra kultury.³⁵ Eva Urbanová se připojila k těm, kdo (ve velmi obecné rovině) připomínali Hansenovy problémy v Oslu³⁶ a zahrála na nacionalistickou strunu: „*Velice mi vadí, že když jdu na schůzku se svým nadřízeným, mohu s ním mluvit jen anglicky, německy – a kdybych uměla, norsky. Protože já, i když se to teď nenosí, já jsem vlastenka.*“³⁷ V rámci diskuse pod články a na sociálních sítích se sice ojedinělé hlasy na téma cizák ve vedení ND ozvaly, přístup Urbanové ale spíše vzbudil úsměv či posměch jako odraz „čecháčství“ a „provinčnosti“ – vzhledem k tomu, jak je operní divadlo přirozeně internacionální.³⁸

Protivníci Buriana a Hansena se pokusili zalarmovat i mezinárodní hvězdu José Curu, který v objednaném dopise zaprotestoval, aby byli v Národním divadle skvělí profesionálové (sbor, sólisté, orchestr) většinou nahrázováni zahraničními umělci. Dopis otiskl (i objednal?) slovenský *Denník N*,³⁹ ovšem už dva dny poté se Cura od dopisu na podporu odborářů opery ND distancoval, s vysvětlením: „*Před časem jsem byl požádán, abych napsal podpurný dopis. Zrádní lidé mi dali špatné, zavádějící informace. Když jsem si ověřil fakta, vyzval jsem osoby, které disponovali mým prohlášením, aby ho nepoužili.*“⁴⁰

-pry-novy-reditel-Opery-Narodniho-divadla-586903

- 32 kas, Šok: V Čechách nikdo nikdy neuměl zpívat, řekl prý nový ředitel Opery Národního divadla, in: *Parlamentní listy* [online], 26. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Sok-V-Cechach-nikdo-nikdy-neumel-zpivat-rekl-pry-novy-reditel-Opery-Narodniho-divadla-586903>
- 33 Barbora RICHTEROVÁ – T. A. Nový, Takhle nelítá ani Babiš. Získali jsme ceny letenek, které si nechává proplácet šéf Národního divadla. VIP salónek, žádné čekání, menu pro gurmány, superluxus, in: *Parlamentní listy* [online], 10. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Takhle-nelita-ani-Babis-Ziskali-jsme-ceny-letenek-ktere-si-nechava-proplacet-sef-Narodniho-divadla-VIP-salonek-zadne-cekani-menu-pro-gurmany-superluxus-588268>
- 34 Barbora RICHTEROVÁ – T. A. Nový, Padnete: Čtyři umělci z Národního vyjeli čtyřmi služebními auty na festival do Německa. Víme, kolik to stálo, in: *Parlamentní listy* [online], 9. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Padnete-Ctyri-umelci-z-Narodniho-vyjeli-ctyrimi-sluzebnimi-auty-na-festival-do-Nemecka-Vime-kolik-to-stalo-588365>
- 35 ČTK – Echo24, Stávka v Národním divadle a Státní opeře? Odborům vadí „nekoncepční řízení“, in: *Echo24* [online], 27. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.echo24.cz/a/S9htJ/stavka-v-narodnim-divadle-a-statni-opere-odborum-vadi-nekoncepni-rizeni>
- 36 „Ale určitě je nějaká pravda na situaci, která nastala při jeho působení v Oslo. Hlavně mě mrzí, že pan ředitel Burian absolutně přehléhl ten fakt, že Per Boy Hansen operní soubor v Oslo skoro zničil. [...] A pan Hansen zničil soubor své vlastní země. Ne svými manažerskými schopnostmi, ale tím, jaký je člověk, jak se choval ke svým podřízeným – sólistům orchestru, sboru“. Helena HAVLÍKOVÁ, „Národní divadlo mi za to stojí“ – Eva Urbanová k situaci v opeře ND, in: *OperaPlus* [online], 21. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/narodni-divadlo-mi-za-to-stoji-eva-urbanova-k-situaci-opere-nd/>
- 37 Helena HAVLÍKOVÁ, „Národní divadlo mi za to stojí“ – Eva Urbanová k situaci v opeře ND, in: *OperaPlus* [online], 21. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/narodni-divadlo-mi-za-to-stoji-eva-urbanova-k-situaci-opere-nd/>
- 38 Jedním z aktivnějších diskutujících na *OperaPlus* a poté i v *Divadelních novinách* byl „Gambetti“, komentoval i nadále v tomto smyslu, jako pod rozhovorem s Evou Urbanovou: „Jak dlouho si budeme ještě nalhávat barvotiskový obraz zlaté české národní kapličky, aniž bychom si přiznali, že Opera ND je mnoho let nikoliv druhá či třetí liga, ale čtvrtá divize? Kdy pochopíme, že jediná cesta vede vzhůru, neb horší to už být skoro nemůže, a že stojí za to, využít zkušeností, kontaktů a renomé pana Hansena, dokud a pokud má ještě zájem? [...] Nevím, zda jsem dobrý vlastenec, ale byl bych jako Čech hrdý a jako posluchač rád, kdybychom v Praze měli alespoň jednu operu alespoň průměrné evropské úrovně – a Bůh ví, že je mi úplně fuk, jestli její ředitel mluví česky nebo jakým jazykem. Řešit toto už v 21. století nemá co dělat s češtvím a s vlastenectvím, ale je to jen zanedbná národovecká zaprděnost.“ Komentář k: Helena HAVLÍKOVÁ, „Národní divadlo mi za to stojí“ – Eva Urbanová k situaci v opeře ND, in: *OperaPlus* [online], 21. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/narodni-divadlo-mi-za-to-stoji-eva-urbanova-k-situaci-opere-nd/>
- 39 Do Re Mix [Peter BLEHA], José Cura v otvorenom liste k situácii v pražskom Národnom divadle, in: *Denník N* [online], 1. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/blog/1511123/jose-cura-v-otvorenom-liste-k-situacii-v-prazskom-narodnom-divadle/> – Nepředpokládám, že dopis objednal přímo Peter Bleha, jeho propojení s lidmi z Národního divadla je jasné, ostatně ve svých článcích pracuje s interními materiály z ND.
- 40 José Cura se distancuje od dopisu na údajnou podporu odborářů opery ND, in: Národní divadlo [online], 3. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/jose-cura-se-distancuje-od-dopisu-na-udajnou-podporu-odboraru-opery-nd>

Od protestů se na konci června veřejně distancovaly Činohra a Balet ND,⁴¹ a postavily se tak za (ohroženého?) Jana Buriana, kterého zástupci opery vyzývali, aby požádal ministra kultury o vypsání výběrového řízení na své místo. To ovšem neudělal ani ministr odcházející, ani Lubomír Zaorálek, který nastoupil 27. srpna 2019. Jan Burian zareagoval na požadavek odborů krátkým prohlášením, ve kterém mj. konstatoval, že byl „řádně jmenován na druhé funkční období, v souladu s interní směrnicí ministerstva kultury, která umožňuje prodloužení mandátu na základě evaluace a doporučení odborníků.“ A konstatoval, že „odborové organizace mají v Kolektivní smlouvě dostatek nástrojů, jak řešit spory, aniž by byla nutná zbytečná mediální kampaň.“⁴² Per Boye Hansen nastoupil dle plánu 1. srpna 2019 na místo Uměleckého šéfa Opery Národního divadla a Státní opery.

K tématu se v obsáhlejších komentářích v období od června do září vyjádřilo několik novinářů z oblasti opery (Věra Drápelová,⁴³ Boris Klepal⁴⁴) i divadla obecně (Jana Machalická,⁴⁵ Marie Reslová,⁴⁶ Alena Zemančíková⁴⁷), s nadhledem a v kontextech. Ke slovu se v několika rozhovorech dostal i Per Boye Hansen⁴⁸ – mj. v *Divadelních novinách*, kde mu autorka tohoto textu dala možnost vyjádřit se k aktuální situaci, k okolnostem jeho odchodu z Norska, stejně jako k plánům, které má v Praze, a přece jen na chvíli vystoupila jen z dokumentátorské role.⁴⁹ Všechny texty jsou součástí „výstřižkového“ archivu k tématu, uloženého v Divadelním oddělení Národního muzea. Základní shrnutí kauzy, které jsem zde nabídla, nemá ambici hloubkové analýzy problému, je pohledem na jednu konkrétní dokumentaci a nabídkou materiálů k dalšímu studiu a úvahám nejen na témata, které navrhla umělá inteligence. Materiálů v digitální podobě – protože bez nich bychom dnes, i když s odstupem pouhých šesti let, situaci těžko mohli zrekonstruovat, natož opravdu analyticky rozebrat. Což dokazuje naléhavou potřebu se archivací digitálních dat v paměťových institucích rychle a vážně zabývat.

-
- 41 ČTK, Činohra a Balet ND nechtějí být spojovány s problémy Opery, in: *OperaPlus* [online], 27. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/cinohra-a-balet-nd-nechteji-byt-spojovany-s-problemy-opery/>; Jana MACHALICKÁ – Jiří ŠTĚPNIČKA, Sbor nemůže diktovat, kdo bude šéf, *Lidové noviny*, roč. 32, č. 160 (13. 7. 2019), s. 9.
- 42 Reakce ředitele Národního divadla k prohlášení odborových organizací Opery, in: Národní divadlo [online], 4. 9. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/reakce-reditele-narodniho-divadla-k-prohlaseni-odborovych-organizaci-opery>
- 43 Věra DRÁPELOVÁ, KOMENTÁŘ: Místo stávkující Opery raději postavte rychlodráhu do Drážďan, in: *iDNES* [online], 23. 9. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/komentar-stavkova-pohotovost-narodni-divadlo-opera-nd-odbory.A190920_124256_divadlo_ts
- 44 Boris KLEPAL, Komentář: Opeře Národního divadla chybí standard, dostává na frak od Brna i Ostravy, in: *Aktuálně.cz* [online], 5. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/klasiccka-hudba/narodni-divadlo-opera-kofron-hroncova-komentar/r~0e17ed0e87a311e9819e0cc47ab5f122/>
- 45 Jana MACHALICKÁ, Cizák ve zlaté kapliče, *Lidové noviny*, 3. 7. 2019, s.?
- 46 Marie RESLOVÁ, Co čeká Národní divadlo? Ředitel Burian je pod tlakem odborů i pomluv, in: *Aktuálně.cz* [online], 2. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/narodni-divadlo-burian/r~786bebb89cae11e9b6a9ac1f6b220ee8/>
- 47 Alena ZEMANČÍKOVÁ, Skandál v opeře, in: *Deník Referendum* [online], 2. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/29813-skandal-v-opere>
- 48 Mj. Alex ŠVAMBERK, Per Boye Hansen: Spory chci řešit dialogem, in: *Právo* [online], 25. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-per-boye-hansen-spory-chci-resit-dialogem-40287842>
- 49 Lenka ŠALDOVÁ, Per Boye Hansen: Jakmile se zapojí média, stane se z dialogu boj, *Divadelní noviny*, 2019, roč. 28, č. 12, s. 2.

1) Dokumentace současnosti

- Marie HAŠKOVCOVÁ – Monika HOLOUBKOVÁ – Jaroslav KVASNICA – Markéta HRDLIČKOVÁ, Akvizice českých webových zdrojů, *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia*, 2017, roč. 71, č. 3–4, s. 41–46.
- Veronika MUSILOVÁ KYRIANOVÁ, Dokumentace divadelní práce pro muzejní sbírky: reflexe projektu Divadelního oddělení Národního muzea, *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*, 2015, roč. 53 č. 2, s. 43–49.
- Veronika KYRIANOVÁ – Antonín BRINDA a kol., *Usilujeme o změnu světa a myslím, že se nám to každým dnem daří*, Praha 2023.
- Vít POKORNÝ, *Svět prken, která znamenají svět*, Praha 2023.
- Vít POKORNÝ, Svět prken, která znamenají svět. O projektu Divadelního oddělení Národního muzea – Dokumentace současných divadelních budov, *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia*, 2020, roč. 74, č. 1–2, s. 4–22.
- Vojtěch POLÁČEK – Vít POKORNÝ, *Recyklované divadlo / Recycled Theatre*, Praha 2015.
- Vojtěch POLÁČEK – Vít POKORNÝ, Pohyblivost, dočasnost, recyklace – nové trendy v české divadelní architektuře po roce 1989, *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia*, 2014, roč. 68, č. 3–4, s. 55–65.
- Lenka ŠALDOVÁ, „Hranice není normální, nenechme si ji zase vnutit“. K dokumentaci současnosti v Národním muzeu v „době covidové“, *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia*, 2022, roč. 76, č. 3–4, s. 17–42.
- Libor VODIČKA, Dokumentace současnosti Divadelního oddělení Národního muzea: české divadlo v období pandemie COVID-19, *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia*
- Národní muzeum – online výstavy [online] [cit. 27. 8. 2025] <https://www.nm.cz/muzeum-online/virtualni-prohlidky/online-vystavy>
- Webarchiv [online] [cit. 27. 8. 2025] <https://www.webarchiv.cz>
- Operní umělci ND odpovídají Burianovi, in: *Divadelní noviny* [online], 5. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/operni-umelci-narodniho-divadla-odpovidaji-rediteli-janu-burianovi>
- Otevřený dopis souboru opery ND, mj. in: *Divadelní noviny* [online], 5. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: https://www.divadelni-noviny.cz/wp-content/uploads/2019/05/OdopisBurian_13.5_2019.pdf
- Per Boye Hansen představil nového hudebního ředitele a umělecké plány, in: Národní divadlo [online], 5. 2. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/per-boye-hansen-predstavil-noveho-hudebniho-reditele-a-umelecke-plany>
- Prodloužení mandátu uměleckého ředitele Opery ND a SO, in: Národní divadlo [online], 16. 11. 2023, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/prodlouzeni-mandatu-umeleckeho-reditele>
- Reakce ředitele Národního divadla k prohlášení odborových organizací Opery, in: Národní divadlo [online], 4. 9. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/reakce-reditele-narodniho-divadla-k-prohlaseni-odborovych-organizaci-opery>
- Reakce ředitele Národního divadla na vyhlášenou stávkovou pohotovost odborových organizací, které zastupují zaměstnance Opery ND a SO, in: Národní divadlo [online], 26. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/reakce-reditele-narodniho-divadla-na-vyhlasenou-stavkovou-pohotovost-odborovych-organizaci-ktere-zastupuji-zamestnance-opery-nd-a-so>
- Tisková konference zástupců odborových organizací a uměleckých rad Opery ND a SO k vyhlášení stávkové pohotovosti, in: *YouTube* [online] [cit. 27. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p1PZxdwXV1g>
- Uměleckým ředitelem Opery bude od sezony 2019/2020 Per Boye Hansen, in: Národní divadlo [online], 6. 9. 2018, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/umeleckym-reditelem-opery-bude-od-sezony-2019-2020-per-boye-hansen>
- Vyhlášení stávkové pohotovosti souborů Opery Národního divadla a Státní opery, in: *Divadelní noviny*, [online], 26. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/wp-content/uploads/2019/06/Vyhlášení-stávkové-pohotovosti-souborů-opery-ND.pdf>

2) Kauza Per Boye Hansen

2.1. Tiskové zprávy, otevřené dopisy

- Nastupuje nový umělecký ředitel Opery Národního divadla a Státní opery, in: Národní divadlo [online], 31. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/nastupuje-novy-umelecky-reditel-opery-narodniho-divadla-a-statni-opery>
- Odpověď ředitele ND na otevřený dopis zaměstnanců Opery, in: *Divadelní noviny* [online], 23. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/wp-content/uploads/2019/05/Odpoved-reditele-ND-na-otevreny-dopis-zamestnancu-Opery.pdf>

2.2. Média – výběr z článků

- Martin BOJDA, Nový šéf Opery, a Opera stále bez vedení, in: *Libuše – Lettres libres de Culture humaniste* [online], 5. 9. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.libuse-journal.com/art-reviews-1/2019-1/novy-shef-opery-a-opera-stale-bez-vedeni/>
- Martin BOJDA, Král je nahý: Dalibor z opožděné milosti v Národním divadle, in: *Libuše – Lettres libres*

- de Culture humaniste* [online], 2. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.libuse-journal.com/art-reviews-1/2019-1/kral-je-nahy-dalibor-z-opozdene-milosti-v-narodnim-divadle/>
- ČTK, Činohra a Balet ND nechtějí být spojovány s problémy Opery, in: *OperaPlus* [online], 27. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/cinohra-a-balet-nd-nechteji-byt-spojovany-s-problemy-opery/>
- ČTK, Ministr kultury Staněk nechystá odvolání ředitele Národního divadla, in: *OperaPlus* [online], 28. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/odvolat-reditele-nd-se-stanek-do-konce-kvetna-nechysta/>
- ČTK – Echo24, Stávka v Národním divadle a Státní opeře? Odborům vadí „nekoncepční řízení“, in: *Echo24* [online], 27. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.echo24.cz/a/S9htJ/stavka-v-narodnim-divadle-a-statni-opere-odborum-vadi-nekoncepni-rizeni>
- Do Re Mix [Peter BLEHA], Vzbura v Národním divadle v Praze. Vstúpia zamestnanci do štrajku?, in: *Denník N* [online], 22. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/blog/1475741/vzbu-ra-v-narodnom-divadle-v-prahe-vstupia-zamestnanci-do-strajku/>
- Do Re Mix [Peter BLEHA], V Národním divadle v Praze vyhlásili štrajkovú pohotovosť. Nezaobíšla sa bez vyhrážok o policajnom zatýkaní, in: *Denník N* [online], 22. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/blog/1513997/v-narodnom-divadle-v-prahe-vyhlasi-li-strajkovu-pohotovost-nezaobisla-sa-bez-vyhrazok-o-policajnom-zatykani/>
- Do Re Mix [Peter BLEHA], José Cura v otvorenom liste k situácii v pražskom Národním divadle, in: *Denník N* [online], 1. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/blog/1511123/jose-cura-v-otvorenom-liste-k-situacii-v-prazskom-narodnom-divadle/>
- Věra DRÁPELOVÁ, KOMENTÁŘ: Místo stávkující Opery raději postavte rychlodráhu do Drážďan, in: *iDNES* [online], 23. 9. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/komentar-stavkova-pohotovost-narodni-divadlo-opera-nd-odbory.A190920_124256_divadlo_ts
- Helena HAVLÍKOVÁ, Pomalu a obezřetně do ‚ligy mistrů‘. Per Boye Hansen má s operou velké plány, in: *Lidové noviny* [online], 17. 2. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/pomalu-a-obezretne-do-ligy-mistru-per-boye-hansen-ma-s-operou-velke-plany.A190215_101523_In_kultura_jto
- Helena HAVLÍKOVÁ, „Národní divadlo mi za to stojí“ – Eva Urbanová k situaci v opeře ND, in: *OperaPlus* [online], 21. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/narodni-divadlo-mi-za-to-stoji-eva-urbanova-k-situaci-opere-nd/>
- Josef HERMAN, Jan Burian jmenován ředitelem Národního divadla 2019–2025, in: *Divadelní noviny* [online], 16. 9. 2018, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/jan-burian-jmenovan-reditelem-narodniho-divadla-2019-2025>
- Josef HERMAN, Otázek víc než odpovědí..., in: *Divadelní noviny* [online], 16. 8. 2018, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/otazek-vic-nez-odpovedi>
- Josef HERMAN, Poměry v Opeře Národního divadla, in: *Divadelní noviny* [online], 16. 9. 2018, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/pomery-v-opere-narodniho-divadla>
- Josef HERMAN, Skončí to dobře?, in: *Divadelní noviny* [online], 18. 2. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/skonci-to-dobre>
- José Cura se distancuje od dopisu na údajnou podporu odborářů opery ND, in: *Národní divadlo* [online], 3. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/pro-novinare/tiskove-zpravy/jose-cura-se-distancuje-od-dopisu-na-udajnou-podporu-odboraru-opery-nd>
- Jay, Operní mafie v Národním divadle. Budete koukat, co se mezi umělci odehrává, in: *Parlamentní listy* [online], 22. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Operni-mafie-v-Narodnim-divadle-Budete-koukat-co-se-mezi-umelci-odehrava-582404>
- kas, Šok: V Čechách nikdo nikdy neuměl zpívat, řekl prý nový ředitel Opery Národního divadla, in: *Parlamentní listy* [online], 26. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Sok-V-Cechach-nikdo-nikdy-neumel-zpivat-rekl-pry-novy-reditel-Opery-Narodniho-divadla-586903>
- Boris KLEPAL, Komentář: Opeře Národního divadla chybí standard, dostává na frak od Brna i Ostravy, in: *Aktuálně.cz* [online], 5. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/klasicka-hudba/narodni-divadlo-opera-kofron-hroncova-komentar/r~0e17ed0e87a311e9819e0cc47ab5f122/>
- Norman LEBRECHT, International artists protest opera chief's dismissal, in: *Slippedisc* [online], 1. 6. 2015, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://slippedisc.com/2015/06/international-artists-protest-opera-chiefs-dismissal/>
- Jana MACHALICKÁ, Cizák ve zlaté kapliče, *Lidové noviny*, roč. 32, č. ? (3. 7. 2019), s. ?
- Jana MACHALICKÁ – Jiří ŠTĚPNIČKA, Sbor nemůže diktovat, kdo bude šéf, *Lidové noviny*, roč. 32, č. 160 (13. 7. 2019), s. 9.
- mp, Staněk chtěl vyhodit i ředitele Národního divadla. Tak jako Fajt uzavíral smlouvy sám se sebou..., in: *Parlamentní listy* [online], 25. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Stanek-chtel-vyhodit-i-reditele-Narodniho-divadla-Tak-jako-Fajt-uzaviral-smlouvy-sam-se-sebou-582767>
- Marie RESLOVÁ, Co čeká Národní divadlo? Ředitel Burian je pod tlakem odborů i pomluv, in: *Aktuálně.cz* [online], 2. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/narodni-divadlo-burian/r~786bebb89cae11e9b6a9ac1f6b220ee8/>
- Barbora RICHTEROVÁ – T. A. NOVÝ, Chudí umělci? To zapomeňte. Národní divadlo před námi tají mul-

- timilionové platy, které ti mistři a manažeři kasírují, in: *Parlamentní listy* [online], 29. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Chudi-umelci-To-zapomente-Narodni-divadlo-pred-nami-taji-multimilionove-platy-ktere-ti-mistri-a-manazeri-kasiruji-587168>
- Barbora RICHTEROVÁ – T. A. NOVÝ, Takhle nelítá ani Babiš. Získali jsme ceny letenek, které si nechává proplácet šéf Národního divadla. VIP salónek, žádné čekání, menu pro gurmány, superluxus, in: *Parlamentní listy* [online], 10. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Takhle-nelita-ani-Babis-Ziskali-jsme-ceny-letenek-ktere-si-nechava-proplacet-sef-Narodniho-divadla-VIP-salonek-zadne-cekani-menu-pro-gurmany-superluxus-588268>
- Barbora RICHTEROVÁ – T. A. NOVÝ, Padnete: Čtyři umělci z Národního vyjeli čtyřmi služebními auty na festival do Německa. Víme, kolik to stálo, in: *Parlamentní listy* [online], 9. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Padnete-Ctyri-umelci-z-Narodniho-vyjeli-ctyrymi-sluzebnimi-auty-na-festival-do-Nemecka-Vime-kolik-to-stalo-588365>
- Lenka ŠALDOVÁ, Per Boye Hansen: Jakmile se zapojí média, stane se z dialogu boj, *Divadelní noviny*, 2019, roč. 28, č. 12, s. 2.
- Tomáš ŠTÁSTKA, Burian destabilizuje Národní divadlo, míní odbory. Chtějí nový konkurz, *iDNES* [online], 4. 9. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/operni-odbory-hansen-burian-zaoralek-konkurz-na-reditele-narodni-divadlo.A190904_103742_divadlo_ts
- Tomáš ŠTÁSTKA, Oč jde mezi ředitelem a odbory v Národním divadle? Na tahu je ministr, *iDNES* [online], 22. 9. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/narodni-divadlo-jan-burian-krize-v-opere-odbory-stavkova-pohotovost.A190920_105546_divadlo_ts
- Alex ŠVAMBERK, Per Boye Hansen: Spory chci řešit dialogem, in: *Právo* [online], 25. 6. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-per-boye-hansen-spory-chci-resit-dialogem-40287842>
- Umělci ND píší otevřený dopis Janu Burianovi kvůli novému šéfovi opery, situace je podle nich kritická, in: *Harmonie* [online], 13. 5. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/aktuality/umelci-nd-pisi-otevreny-dopis-janu-burianovi-kvuli-novemu-sefovi-opery-situace-je-podle-nich-kriticka/>
- Alena ZEMANČÍKOVÁ, Skandál v opeře, in: *Deník Referendum* [online], 2. 7. 2019, [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/29813-skandal-v-opere>